

VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖS TYÖLLISYYSALUEISTA

1 Tausta

Työvoimapalvelut siirtyvät valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille ja niiden muodostamille työllisyysalueille 1.1.2025. Työvoimapalveluiden järjestämismääräyksiä edellytyksistä, yhteistoiminnasta järjestämismääräyksiä toteuttamiseksi sekä työllisyysalueen muodostamisesta valtioneuvoston päätöksellä säädetään työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023, jäljempänä *järjestämislaki*). Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulusta annetun lain (383/2023, jäljempänä *voimaantulolaki*) mukaan työvoimapalveluiden järjestämismääräyksiä ja siihen liittyvät tehtävät sekä henkilöstö, vireillä olevat asiat, toimitilat, omaisuus ja sitovat sopimukset siirtyvät työvoimaviranomaisille 1.1.2025.

Järjestämislain 12 §:ssä säädetään työvoimapalveluiden järjestämismääräyksiä edellytyksistä. Pykälän mukaan, jos kunnan työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä, sen on muodostettava palveluiden järjestämiseksi yhteistoiminta-alue (*työllisyysalue*) yhdessä jonkin toisen tai useamman muun kunnan kanssa siten, että työllisyysalueen kuntien yhteenlaskettu työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Työllisyysalueen tulee muodostaa maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.

Voimaantulolain 4 §:n 1 momentin mukaan poiketen siitä, mitä työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 12 §:ssä säädetään, valtioneuvosto voi antaa työllisyysalueelle luvan järjestää työvoimapalveluita, kun työllisyysalueen työvoiman määrä alittaa 20 000 henkilöä. Poikkeaminen on mahdollista, jos vähintään yksi momentin 1-5 kohdissa säädettyistä edellytyksistä täyttyy.

Järjestämislain 16 §:n mukaan, jos kunta, jonka 12 §:ssä tarkoitettu työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä eikä valtioneuvosto ole myöntänyt työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulusta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua lupaa, jää työllisyysalueen ulkopuolelle, valtioneuvosto päättää työllisyysalueen muodostamisesta tai kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen sekä kustannusten jaosta, hallintomallista, virkojen ja tehtävien järjestämisen perusteista ja muista yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista, joista kunnat eivät ole sopineet. Valtioneuvosto voi tehdä päätöksen myös, jos kunta tai työllisyysalue ei muutoin täytä 12 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä.

Kuntien oli toimitettava viimeistään 31.10.2023 työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämistä koskevat asiakirjat. Toimitettujen asiakirjojen perusteella työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö muodostivat käsityksen siitä, mitkä kunnat ja työllisyysalueet täyttävät järjestämismääräyksiä edellytykset ja minkä poikkeuslupahakemusten osalta poikkeusluvan myöntämisen edellytykset täyttyvät. Niiden kuntien ja työllisyysalueiden osalta, joiden osalta järjestämismääräyksiä

vastuun edellytykset eivät täytyneet tai joille ei ollut edellytyksiä myöntää poikkeuslupaa, työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti marraskuussa 2023 menettelyn työllisyysalueen muodostamiseksi valtioneuvoston päätöksellä.

2 Päätösesitys

Valtioneuvosto päättää

- Kokkolan ja Kannuksen kaupunkien sekä Halsuan, Lestijärven, Kaustisen, Perhon, Toholammin ja Vetelin kuntien muodostaman työllisyysalueen muodostamisesta
- Isojoen, Karijoen ja Teuvan kuntien sekä Kauhajoen, Kristiinankaupungin ja Kurikan kaupunkien muodostaman työllisyysalueen muodostamisesta
- Kaskisten kaupungin kuulumisesta Pohjanmaan työllisyysalueeseen
- Työvoimapalveluiden järjestämistä vastaavalle asetetuista vaatimuksista poikkeamista koskevan Valkeakosken kaupungin hakemuksen hylkäämisestä ja Valkeakosken kaupungin kuulumisesta Tampereen seudun työllisyysalueeseen

Valtioneuvosto päättää näiden työllisyysalueiden osalta myös kustannusten jaosta, hallintomallista, virkojen ja tehtävien järjestämisen perusteista ja muista yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista, joista kunnat eivät ole sopineet.

3 Valtioneuvoston toimivalta

Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 12 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston yleisistunnossa ratkaistaan asiat, joiden yhteiskuntapoliittinen tai taloudellinen merkitys sitä edellyttää. Yleisistunnossa ratkaistavista asioista säädetään perustuslaissa, laissa tai valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 7 §:n 3 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee yhteiskuntapoliittisesti tai taloudellisesti merkittävät hallitus- ja hallintoasiat, joita ei ole säädetty kuuluviksi minkään muun viranomaisen toimivaltaan.

Voimaanpanolain 4 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa työllisyysalueelle luvan järjestää työvoimapalveluita, kun työllisyysalueen työvoiman määrä alittaa 20 000 henkilöä.

Järjestämislain 16 §:n 1 momentin mukaan, jos kunta, jonka 12 §:ssä tarkoitettu työvoiman määrä on alle 20 000 henkilöä eikä valtioneuvosto ole myöntänyt työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain 4 §:ssä tarkoitettua lupaa, jää työllisyysalueen ulkopuolelle, valtioneuvosto päättää työllisyysalueen muodostamisesta tai kunnan kuulumisesta työllisyysalueeseen sekä kustannusten jaosta, hallintomallista, virkojen ja tehtävien järjestämisen perusteista ja muista yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista, joista kunnat eivät ole sopineet. Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan valtioneuvosto voi tehdä 1 momentissa tarkoitettua päätöksen myös, jos kunta tai työllisyysalue ei muutoin täytä 12 §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä.

Kokkolan ja Kannuksen kaupunkien sekä Halsuan, Lestijärven, Kaustisen, Perhon, Toholammin ja Vetelin kuntien muodostaman työllisyysalueen muodostamisen osalta valtioneuvoston toimivalta perustuisi järjestämislain 16 §:n 1 momenttiin päätösehdotuksessa tarkemmin kuvatuista syistä.

Isojoen, Karijoen ja Teuvan kuntien sekä Kauhajoen, Kristiinankaupungin ja Kurikan kaupunkien muodostaman työllisyysalueen muodostamista sekä Kaskisten kaupungin kuulumista Pohjanmaan työllisyysalueeseen koskevien päätösten osalta valtioneuvoston toimivalta perustuisi järjestämislain 16 §:n 2 momenttiin päätösehdotuksessa tarkemmin kuvatuista syistä.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuulle asetetuista vaatimuksista poikkeamista koskevan Valkeakosken kaupungin hakemuksen hylkäämistä koskevan päätöksen osalta valtioneuvoston toimivalta perustuisi voimaanpanolain 4 §:ään ja Valkeakosken kaupungin kuulumista Tampereen seudun työllisyysalueeseen koskevan päätöksen osalta järjestämislain 16 §:n 1 momenttiin päätösehdotuksessa tarkemmin kuvatuista syistä.

4 Esityksen vaikutukset

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtoa koskevan lainsäädäntökokonaisuuden vaikutukset on arvioitu sitä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 207/2022 vp, s. 146-206). Järjestämislaissa tarkoitettujen työvoimapalveluiden järjestämisvastuu ja siihen liittyvät tehtävät siirtyvät kunkin työllisyysalueen työvoimaviranomaiselle. Voimaanpanolaissa tarkoitettu henkilöstö, vireillä olevat asiat, toimitilat, omaisuus ja sitovat sopimukset siirtyvät kyseisen lain mukaisesti kuntien ja työllisyysalueiden työvoimaviranomaisille.

Tällä päätöksellä muodostettaisiin työllisyysalueita ja liitettäisiin kuntia työllisyysalueisiin. Päätöksen kohteena olevien työllisyysalueiden osalta päätöksessä määrättäisiin yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista, kuten kullakin työllisyysalueella palveluiden järjestämisestä vastaavasta työvoimaviranomaisesta.

5 Valmistelu

Valtioneuvoston päätökseen sisältyvät päätösehdotukset on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. Asianosaisille kunnille on varattu järjestämislain 16 §:n 1 momentissa ja hallintolain 34 §:ssä tarkoitettu tilaisuus lausua mielipiteensä ja antaa selityksensä asiassa 27.11.2023-2.2.2024. Valkeakosken kaupungille on lisäksi varattu tilaisuus lausua mielipiteensä ja antaa selityksensä Tampereen seudun työllisyysalueen kuntien lausunnossaan esittämästä yhteisen toimielimen kokoonpanosta ja velvollisuudesta osallistua valmistelukustannuksiin 2.-14.2.2024.

Työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmä käsitteli työllisyysalueita koskevia ratkaisuja kokouksessaan 21.11.2023 ja hyväksyi puheena olevan työllisyysalueita koskevan ehdotuksen kokouksessaan 15.2.2024.

6 Voimaantulo

Päätös tulisi voimaan heti. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu ja siihen liittyvät tehtävät siirtyvät työllisyysalueille voimaanpanolain mukaisesti.